

جنگ روایت‌ها؛ چیستی و چگونگی پیروزی در آن

«بنده همیشه می‌گویم: شما روایت کنید حقایق جامعه خودتان و کشور خودتان و انقلابتان را. شما اگر روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ شما اگر انقلاب را روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ هر جور دلش می‌خواهد؛ توجیه می‌کند، دروغ می‌گوید [آن هم] ۱۸۰ درجه خلاف واقع...».

۱۴۰۰/۰۹/۲۱

”

روایت چیست و چرا مهم است؟

روایت، یعنی «تفسیر یک واقعیت». یک حادثه ممکن است یکی باشد، اما ده‌ها برداشت از آن ارائه می‌شود. روایت دشمن می‌تواند با حذف بخشی از واقعیت، اضافه‌کردن یک دروغ، یا تأکید بر یک زاویه خاص، ذهن مخاطب را کنترل کند.

مثال ساده: اگر دشمن تنها فیلم کوتاهی از ازدحام ناوایی‌ها را پخش کند، بدون اشاره به دلایل آن، ذهن مخاطب را به «ناتوانی نظام» در مدیریت خدماتی به مردم سوق می‌دهد، نه حقیقت.

”

جنگ روایت‌ها یعنی چه؟

جنگ روایت‌ها یعنی رقابت قدرت‌ها برای تسلط بر ذهن مردم از طریق شکل‌دهی به نحوه‌ی درک وقایع. در این جنگ، رسانه‌ها، اینفلوئنسرها، سلبریتی‌ها، شایعات، اخبار جعلی و حتی فیلم‌ها و سریال‌ها، تبدیل به سلاح می‌شوند.

راوی باش
نه پیرو
روایت‌های
دروغ

۱۳. استفاده از هنر در انتقال روایت درست

هنر، ابزار بسیار قوی‌ای در روایت‌سازی است. فیلم، تئاتر، شعر، نقاشی و موسیقی می‌توانند حقیقت را زیبا و ماندگار بیان کنند و در مقابل سیل روایت‌های دشمن بایستند.

● چه باید کرد؟

◀ حمایت از هنرمندانی که روایت‌های اصیل و ارزشی را منتشر می‌کنند.

◀ برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری با موضوع روایت‌سازی از افتخارات و ارزش‌ها.

◀ تولید کلیپ‌های کوتاه، عکس‌نوشته، پوستر و نمahنگ توسط اهالی فرهنگ و هنر بویژه جوانان

۱۴. تقویت انس با تاریخ انقلاب و دفاع مقدس
بسیاری از مردم، بویژه نسل جدید، روایت‌های اصیل انقلاب اسلامی و دفاع مقدس را از زبان منابع اصلی نشنیده‌اند. این خلأ باعث می‌شود که روایت‌های دشمن جایگزین آن شود.

● چه باید کرد؟

◀ برگزاری اردوهای راهیان نور، بازدید از موزه‌های دفاع مقدس و دیدار با خانواده شهدا.

◀ خواندن خاطرات رزمندگان، شهدای شاخص و امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب.

◀ ضبط و انتشار روایت‌های شفاهی از افراد سالخورده و مبارزان نسل اول انقلاب

۱۵. بازسازی اعتماد عمومی با عملکرد شفاف
یکی از زمینه‌هایی که روایت‌های دشمن در آن رشد می‌کنند، نارضایتی یا کم‌اعتمادی مردم است. اگر مسئولان همواره با مردم صادقانه و شفاف عمل کنند، روایت‌های دشمن بی‌اثر می‌شود.

● چه باید کرد؟

◀ مسئولان باید در برابر نقدهای مردم پاسخ‌گو باشند و عملکرد خود را شفاف‌سازی کنند.

◀ رسانه‌های داخلی با صداقت، مشکلات را بدون سیاه‌نمایی و با راه‌حل نشان دهند.

◀ مردم نیز به‌جای قضاوت فوری، از مسیر قانونی، مشورت با کارشناسان و مطالعه روایت‌های مختلف، قضاوت نهایی کنند.

۱۶. باور به اینکه ما پیروز جنگ روایت‌ها خواهیم بود
باور به اینکه انقلاب اسلامی انقلابی الهی و به برکت نفس قدسی امام راحل آغاز شده و موسی وار از طوفان‌های سهمگین عبور کرده است، رهبر معظم انقلاب از عمق جان با استناد به آیه شریفه «إِنَّ مَعَ رَبِّی سَبْطٌ دَیْنٌ» باور دارد که خداوند اراده کرده است که این ملت را به جایگاه رفیع عزت، سربلندی و پیروزی برساند.
باور به پیروزی اراده حق در مقابل اراده باطل که «إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا».

● چه باید کرد؟

◀ در برنامه‌های ملی، مذهبی، اجتماعی حضور فعال داشته باشیم.

◀ خودمان عکس، فیلم یا گزارش تولید کنیم.

◀ تجربه‌های حقیقی‌مان را با دیگران به اشتراک بگذاریم.

۱۱. تشخیص روایت‌های القایی از روایت‌های واقعی
در بسیاری از موارد، دشمن تلاش می‌کند با تکرار یک روایت ساختگی، آن را در ذهن مردم به‌عنوان واقعیت جا بیندازد. این روایت‌ها معمولاً با تحریک احساسات، بزرگ‌نمایی ضعف‌ها و سیاه‌نمایی همراه هستند.

● چه باید کرد؟

◀ هر وقت با یک خبر بسیار احساسی مواجه شدید، قبل از پذیرش آن، مکث کنید و آن را بررسی کنید.

◀ جملاتی مانند «همه چیز خراب شده» یا «هیچ امیدی نیست» نشانه‌ی القای روایت‌های تخریبی‌اند، نه تحلیل واقعی.

◀ از افراد صاحب‌نظر بپرسید که واقعیت ماجرا چیست و آیا آنچه دیده‌اید، تمام حقیقت است یا بخشی از آن.

۱۲. نقش مساجد، مدارس و محافل محلی در روایت‌سازی صحیح

مراکز اجتماعی مانند مساجد، مدارس و محافل گوناگون فرهنگی می‌توانند جایگاه روایت‌گری صادقانه و روشن‌گرانه باشند. وقتی در این فضاها درباره‌ی حقیقت صحبت می‌شود، تأثیرگذاری آن بسیار بیشتر از فضای مجازی است.

● چه باید کرد؟

◀ در مساجد، مدارس و هیئت‌ها، جلسات درباره‌ی تحلیل رویدادهای روز برگزار شود.

◀ روحانیون، معلمان و فعالان فرهنگی، روایت صحیح را به زبان ساده برای مردم بازگو کنند.

◀ ایجادگروه‌های محلی برای تولید محتوا و پاسخ به شایعه‌ها در محله‌ها، به ویژه برای افراد مسن یا کم‌سواد.

استفاده کنیم.

◀ صحنه‌های پشت‌پرده‌ی رویدادها را بشناسیم.

۸. نقش خانواده

در روایت‌سازی صحیح
در بسیاری مواقع ممکن است جنگ‌های شناختی از خانه‌ها شروع شوند. وقتی جنگ‌های شناختی از داخل خانه شروع می‌شود؛ وقتی والدین شایعه‌ها را برای فرزندان‌شان بازگو می‌کنند.

● چه باید کرد؟

◀ والدین الگوی تحلیل‌گر و خردمند باشند.

◀ در خانه درباره «روایت درست» و «اخبار غلط» گفت‌وگو کنیم.

◀ کودکان را با روایت‌های اصیل از تاریخ انقلاب و اسلام آشنا کنیم.

۹. فضای مجازی را درست استفاده کنیم

فضای مجازی شمشیر دو لبه است؛ هم می‌تواند سلاح دشمن باشد، هم فرصت برای ما.

● چه باید کرد؟

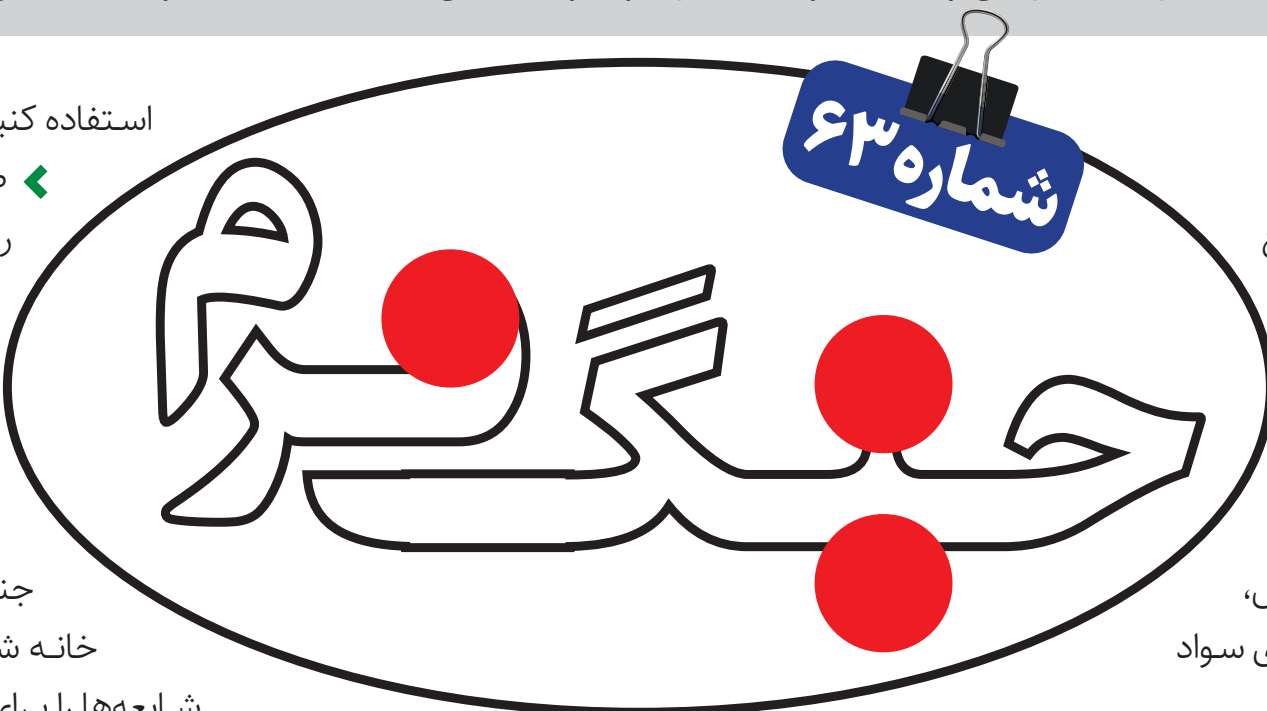
◀ زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی را مدیریت کنیم.

◀ در کانال‌ها و صفحاتت سالم، فرهنگی، قرآنی و تحلیلی عضو شویم.

◀ اگر هنری، قلمی یا فکری داریم، خودمان تولید روایت کنیم.

۱۰. حضور در صحنه‌های حقیقی
راوی را خلع سلاح می‌کند

وقتی خودمان در یک مراسم، راهپیمایی، سفر، خدمت‌رسانی یا پروژه علمی شرکت می‌کنیم، دیگر روایت دروغ دشمن روی ما اثر نمی‌گذارد.

فریب می‌خوریم.

● چه باید کرد؟

◀ درباره روش‌های شایع فریب رسانه‌ای بخوانید (مثل: برش تصویری، تکرار، برجسته‌سازی).

◀ در خانواده، مهارت تشخیص اخبار جعلی را تمرین کنید و در مدارس، دانشگاه و مساجد، کلاس‌های سواد رسانه‌ای برگزار شود.

۳. چند روایت را با هم مقایسه کنیم

وقتی حادثه‌ای اتفاق می‌افتد، یک روایت کافی نیست. باید دید دیگران چه می‌گویند و چرا؟

● چه باید کرد؟

◀ اخبار را فقط از یک منبع نگیرید.

◀ روایت رسانه ملی، تحلیل اندیشمندان داخلی، و حتی نقدهای منصفانه را مقایسه کنید.

◀ از زاویه دید بومی و ملی به مسائل نگاه کنیم، نه صرفاً غربی یا بیگانه.

۴. با شایعه‌ها مقابله کنیم، نه همراه شویم

شایعه یکی از ابزارهای اصلی جنگ روایت‌هاست. گاه فقط یک جمله ساده مثل «شنیدی فلان اتفاق افتاده؟» می‌تواند ذهن چند نفر را درگیر کند.

● چه باید کرد؟

◀ شایعه را بازنشر نکنید، حتی اگر نگران شدید.

◀ اگر شک دارید، از منابع معتبر بپرسید یا سکوت کنید.

◀ در جمع خانوادگی و کاری، آگاه‌سازی کنید که این یک شایعه است.

۵. روایت‌های امیدآفرین را تقویت کنیم

دشمنان همیشه به دنبال ناامید کردن مردم هستند. اما در جامعه ما، هزاران روایت واقعی از پیشرفت، ایثار، موفقیت و مقاومت وجود دارد.

● چه باید کرد؟

◀ داستان‌های موفقیت ایرانی‌ها را بازگو کنیم.

◀ در فضای مجازی، مطالب مثبت، انگیزشی و افتخارآفرین را بازنشر دهیم.
◀ از دانشجویان، معلمان، دانشمندان، کارگران و کارآفرینان موفق بگوئیم.

۶. اهل مطالعه و تحقیق باشیم

کسی که مطالعه نمی‌کند، روایت دیگران را بی‌چون‌وچرا می‌پذیرد. اما فردی که کتاب و مقاله می‌خواند، ذهنش مقاوم‌تر است.

● چه باید کرد؟

◀ روزانه حتی چند دقیقه مطالعه ی مفید داشته باشیم.

◀ کتاب‌های تاریخی، تحلیلی و دینی بخوانیم.
◀ درباره رسانه‌ها و تکنیک‌های اقناع و فریب مطالعه کنیم.

۷. به مسائل پشت پرده دقت کنیم

هر روایتی ظاهر و باطنی دارد. دشمن تلاش می‌کند ما را تنها به ظاهر مسأله مشغول کند.

● چه باید کرد؟

◀ به سؤال‌های پنهان فکر کنیم: این روایت به نفع کیست؟ چه چیزی را پنهان می‌کند؟

◀ از تحلیل‌های نخبگان دلسوز

جنگ روایت‌ها در فضای کنونی، عرصه‌ای پیچیده و گسترده است که می‌تواند سرنوشت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشورها را تعیین کند. در این جنگ، هر کس بتواند روایت خود را بهتر و اثربخش‌تر ارائه کند، نفوذ و قدرت بیشتری خواهد داشت. برای مقابله با این نوع جنگ، باید هوشیار بود، رسانه‌های سالم و مستقل را تقویت کرد و با روایت‌های دروغین و تحریف شده مقابله نمود. این کار تنها با آگاهی عمومی، وحدت ملی و تولید محتوای فرهنگی و رسانه‌ای صحیح ممکن است. روایت‌گری ما وظیفه‌ای ملی، دینی و انسانی است. هر ایرانی، می‌تواند یک راوی حق باشد. هر خانه، یک رسانه است. و هر ذهن بیدار، یک سنگر در برابر جنگ بی‌امان روایت‌هاست. اگرچه جنگ روایت‌ها در میدان رسانه شکل می‌گیرد، اما عینیت و بروز آن در کف میدان و زندگی روزمره مردم است لذا کسی نباید تصور کند که سربازان جنگ روایت فقط اهالی رسانه هستند، این تصور غلطی است امروز همه اقشار مردم به‌ویژه نیروهای انقلابی، سربازان این میدان هستند باید این باور را در میان مخاطبان خود گسترش دهیم تا به احساس مسئولیت عمومی منجر شود.